

Guía Docente

Guía Docente				
Datos Identificativos			2019/20	
Asignatura (*)	Fontes de datos estadísticos e indicadores para o estudo das migracións		Código	615472108
Titulación	Mestrado Universitario en Migracións Internacionais: Investigación, Políticas Migratorias e Mediación Intercultural			
Descriptor				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Mestrado Oficial	1º cuatrimestre	Primeiro	Obrigatoria	2
Idioma	Galego			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Socioloxía e Ciencias da Comunicación			
Coordinación		Correo electrónico		
Profesorado		Correo electrónico		
Web	www.esomi.es			
Descrición xeral	Na materia -Fontes de datos estadísticos e indicadores para o estudo das migracións- iníciase aos estudantes no manexo das principais fontes estadísticas dispoñibles en España e na UE para a análise dos movementos migratorios internacionais. Describíranse os principais conceptos que rodean ás fontes e á produción de información estatística e ensinárase o manexo das principais fontes de datos a través de prácticas no laboratorio.			

Competencias do título

Código	Competencias do título
A1	Comprender os límites epistemolóxicos do estudo das migracións internacionais e a natureza esencialmente política que sostén a definición e identificación do fenómeno migratorio.
A3	Relativizar e valorar o impacto das migracións internacionais nas sociedades de orixe e destino en función do cambio social que xeran, dos intereses en xogo, e da construción social das identidades culturais
A5	Comprender os argumentos filosóficos e xurídicos tras as distintas perspectivas sobre as migracións internacionais e as problemáticas sociais que xeran.
A6	Dominar as principais fontes de documentación estatística e bibliográfica que lle permita manterse informado e iniciar e programar estudos exploratorios sobre temáticas relacionadas coas migracións internacionais
A7	Coñecer as virtudes e as limitacións das principais fontes e indicadores estadísticos para a descrición dos movementos migratorios en distintos contextos territoriais e na súa evolución temporal
A8	Comprender o potencial das distintas técnicas de investigación social para o estudo das migracións internacionais así como os condicionamentos deontolóxicos profesionais.
A9	Manexar os conceptos fundamentais no estudo das migracións internacionais
B1	Posuír e comprender coñecementos que acheguen unha base ou oportunidade de ser orixinais no desenvolvemento e/ou aplicación de ideas, a miúdo nun contexto de investigación
B2	Que os estudantes saiban aplicar os coñecementos adquiridos e a súa capacidade de resolución de problemas en ámbitos novos ou pouco coñecidos dentro de contextos máis amplos (ou multidisciplinares) relacionados coa súa área de estudo
B3	Que os estudantes sexan capaces de integrar coñecementos e enfrontarse á complexidade de formular xuízos a partir dunha información que, sendo incompleta ou limitada, inclúa reflexións sobre as responsabilidades sociais e éticas vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
B4	Que os estudantes saiban comunicar as súas conclusións e os coñecementos e razóns últimas que as sustentan a públicos especializados e non especializados dun modo claro e sen ambigüidades vinculadas á aplicación dos seus coñecementos e xuízos
B5	Que os estudantes posúan as habilidades de aprendizaxe que lles permitan continuar estudando dun modo que haberá de ser en boa medida autodirixido ou autónomo
B6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse
B7	Resolver problemas de forma efectiva
B8	Comunicarse de xeito efectivo nun ámbito de traballo
B9	Traballar de forma autónoma con iniciativa

B10	Traballar de forma colaboradora
B11	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán e como profesional
B12	Capacidade para interpretar, seleccionar e valorar conceptos adquiridos noutras disciplinas do ámbito social
B13	Capacidade para a aprendizaxe de novos métodos e teorías, que doten dunha gran versatilidade para adaptarse a novas situacións
B14	Comunicar por escrito e oralmente os coñecementos procedentes da linguaxe científica
B15	Capacidade para resolver problemas con iniciativa, toma de decisións, creatividade, razoamento crítico e de comunicar e transmitir coñecementos, habilidades e destrezas
C1	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C3	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.
C4	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.
C5	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias do título		
- Competencias xerais de dominio das ferramentas metodolóxicas, así como das fontes de información e das principais técnicas de análise descriptiva dos datos estatísticos en materia de migracións.	AM1 AM6 AM7 AM8 AM9	BM2 BM3 BM4 BM5 BM6 BM7 BM12 BM13	CM1
- Coñecemento acerca dos conceptos e características das principais fontes estatísticas empregadas no estudio das migracións, tanto a nivel nacional como internacional.	AM3 AM5 AM6 AM7 AM8 AM9	BM4 BM5 BM8 BM9 BM11 BM14 BM15	CM4 CM5
- Manexo, interpretación e análise da información extraída de diversas fontes estatísticas para o estudio do stock e os fluxos migratorios.	AM6 AM7 AM8	BM1 BM2 BM15	
- Aprendizaxe das técnicas de representación e análise descriptiva (construción de índices e indicadores) da información estatística (táboas, gráficos e mapas)	AM6 AM7 AM8	BM6 BM9 BM10	CM3 CM4

Contidos	
Temas	Subtemas
TEMA 1. Introdución e principais conceptos en torno ás fontes estatísticas	Definición de fonte e operación estatística. Do concepto sociolóxico á definición estatisticamente medible: usos e conceptos nas fontes estatísticas. Características das fontes estatísticas: cobertura, fiabilidade, coherencia, correspondencia. As axencias oficiais de produción da información estatística. Harmonización e complementariedade das fontes estatísticas. A difusión da información estatística: busca e consulta dos datos. Principais fontes estatísticas de ámbito nacional e internacional para o estudio dos stocks e fluxos migratorios.

TEMA 2. A medición do fenómeno migratorio	Conceptos básicos: fluxos, stock, saldo migratorio. A definición das categorías estatísticas en torno ó fenómeno migratorio partindo da normativa da estranxeiría en España.
TEMA 3. Fluxos migratorios	Conceptos, medición e fontes estatísticas dispoñibles. a Estatística de Variacións Residenciais.
TEMA 4. Stocks de poboación inmigrante	Definición de stock. Principais variables de clasificación sociodemográfica. Censo de Poboación e Vivendas. Padrón Municipal de Habitantes.
TEMA 5. Os distintos tipos de migracións e a súa medición	Migracións laborais, demandantes de asilo e refuxio, estudantes, reagrupamento familiar. As operacións estatísticas contidas no Anuario Estatístico de Inmigración.
TEMA 6. A medición das migracións irregulares	Migracións irregulares, ilegais, non autorizadas e clandestinas. Fontes estatísticas dispoñibles e problemática en torno á medición e conceptualización. As estimacións sobre o stock de inmigrantes en situación irregular en España.
TEMA 7. Análise descriptiva dos datos	Distribución das variables, medidas de tendencia, análise descriptiva da información. Construcción, cálculo e análise de taxas, índices e indicadores. Realización e análise de táboas de continxencia. Técnicas de representación gráfica. Introducción á representación cartográfica da información.

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias	Horas presenciais	Horas non presenciais / traballo autónomo	Horas totais
Traballos tutelados	A1 A3 A5 A6 A7 A8 A9 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 C1 C3 C4 C5	0	0	0
Atención personalizada		50	0	50
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	O/a estudante desenvolverá un traballo sobre fontes estadísticas para o estudo das migracións nunha Comunidade Autónoma, de maneira independente, aínda que supervisado/a en titorías presenciais e/ou virtuais coa profesora responsable da materia.

Atención personalizada	
Metodoloxías	Descrición
Traballos tutelados	Recoméndase a atención personalizada para a elaboración do traballo de avaliación desta materia. Para o estudantado que curse a modalidade online, as titorías serán realizadas a distancia de acordo coas ferramentas que proporciona a Moodle neste sentido.

Avaliación			
Metodoloxías	Competencias	Descrición	Cualificación
Traballos tutelados	A1 A3 A5 A6 A7 A8 A9 B1 B2 B3 B4 B5 B6 B7 B8 B9 B10 B11 B12 B13 B14 B15 C1 C3 C4 C5		100

Observacións avaliación

Tal e como se indica no apartado correspondente a metodoloxías, os/as estudantes que cursen a modalidade online deste mestrado terán unha titoría online coa profesora tras da entrega do traballo para garantir a identidade da persoa que entrega o principal elemento de avaliación desta asignatura.

Fontes de información

Bibliografía básica	- GARRIDO, L. (2004). Para cuantificar a los extranjeros. Madrid - DOMINGO, A. e BRANCÓS COLL, I. (2000). Entre el flujo y el stock. El análisis demográfico de las migraciones internacionales y de la población de nacionalidad extranjera en España. Barcelona. CED (UAB) - BILSBORROW, R.E. et alia (1997). Concepts Underlying International Migration Statistics. Xenebra. OIT - BARBESINO, P. (1998). Observing Migration: The Construction of Statistics in a National Monitoring System. Londres. Palgrave Macmillan
Bibliografía complementaria	- VINUESA ANGULO, J. (2007). Técnicas y ejercicios de demografía. Madrid. INE - VINUESA ANGULO, J. (1994). Demografía: análisis y proyecciones. Madrid. Síntesis - MASSEY, D.S. e CAPOFERRO, C. (2004). Measuring undocumented migration. - POULAIN, M, et alia (2006). THESIM. Towards Harmonised European Statistics in International Migration. Lovaina: Presses Universitaires de Louvain - SANDELL, R. (2006). Spain's immigration experience: lessons to be learned from looking at the statistics. - SÍNDIC (2008). La gestión municipal del empadronamiento de los inmigrantes. Informe extraordinario. - LEMAÎTRE, G. (2005). The comparability of international migration statistics. Problems and prospects. - DELAUNAY, D. e TAPINOS, G. (1998). La mesure de la migration clandestine en Europe. Volumes I e II. París. CE - DEVOLDER, D. et alia (2006). Estimación del grado de error en el registro de la población extranjera en España: un enfoque comparativo. Barcelona. CED (UAB) - JANDL, M. (2004). The estimation of illegal migration in Eruope.

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías